

JUNI 2026 · FOLKEVERSJON AV DEN ØKONOMISKE ANALYSEN AV ØYGARDEN KOMMUNE

Hva skjer med pengene i Øygarden?

Kommuneøkonomi er fullt av ord som «netto driftsresultat», «disposisjonsfond» og «behovskorrigert avvik». Men bak ordene handler det om noe alle kjenner: **inntekter, regninger, sparepenger og lån**. Dette heftet forklarer — uten fagspråk — hva en grundig gjennomgang av Øygardens økonomi fant. Og Øygarden har en interessant tvist: en industrikommune som er rik takket være store anlegg som Equinor på Kollsnes og Sture, men der inntektene svinger mye fra år til år — og som derfor strammer kraftig inn på de store tjenestene.

~183 mill.

så mye gir eiendomsskatten fra industrien (særlig Equinor) — ryggraden i kommunens inntekter, men avhengig av få store bedrifter

113 mill.

så mye *mindre* enn forventet bruker kommunen på eldreomsorg og hjemmetjenester hvert år — den største innstrammingen

57 mill.

så mye *mer* enn forventet bruker kommunen på barnevern — det dyreste unntaket, og kommunens vanskeligste sak

Tenk på kommunen som en husholdning: Øygarden «tjener» godt — men det meste av de ekstra inntektene kommer fra noen få, store kilder: eiendomsskatt fra industrien, penger fra et havbruksfond og utbytte. Det er litt som en familie der mye av inntekten er bonus og aksjeutbytte som svinger fra år til år, ikke en fast og forutsigbar lønn. Familien har også tatt opp store lån for å bygge. Derfor strammer de inn på de faste «regningene» — skole og eldreomsorg — selv om de enkelte år ser velstående ut. Ett år gikk de i minus; året etter snudde det til et solid pluss, nettopp fordi bonusene slo godt til. Det er omtrent det som skjer i Øygarden nå.

Grunnlaget for dette heftet er en full analyse bygget på åpne offentlige tall (SSB, Statsforvalteren, PwC, kommunens egne rapporter, tilsyn og revisjoner). Den tekniske rapporten viser alle kilder og utregninger. Hovedtallene her er fra 2025 — det siste året med endelige, reviderte tall (publisert 16. juni 2026).

Øygarden bruker mindre enn forventet på de store tjenestene — men mer på barnevern

For å sammenligne kommuner rettferdig kan man ikke bare se på kronebeløp — en kommune med mange barn trenger mer skole, en med mange eldre trenger mer omsorg. Staten har derfor et eget regnestykke som sier hva hver kommune *burde* trenge med akkurat sin befolkning. Vi har sammenlignet Øygardens faktiske forbruk med dette «forventet behov»-tallet:

OMRÅDE	MER/MINDRE ENN FORVENTET PER ÅR	HVA BETYR DET?
Eldreomsorg og hjemmetjenester	113 mill. mindre	Drives svært nøkternt — satser på hjemmetjenester framfor sykehjem
Grunnskole	37 mill. mindre	Drives nøkternt — men karakterene er gode (grunnskolepoeng 41,8)
Sosialhjelp m.m.	24 mill. mindre	Under forventet — men staten fant lovbrudd her (les side 4)
Administrasjon («byråkratiet»)	10 mill. mindre	Litt under forventet
Barnehage	21 mill. mer	Over forventet — trolig mange små barnehager spredt på øyene
Helsetjenester (legevakt, helsestasjon m.m.)	30 mill. mer	Over forventet — dyrt med spredt struktur på mange øyer
Barnevern	57 mill. mer	Det dyreste unntaket — og kommunens vanskeligste sak. Les neste side

Det overraskende: Øygarden er en kommune med gode inntekter, men driver de store tjenestene *billigere* enn det befolkningen tilsier. Eldreomsorgen alene koster over 100 millioner mindre enn forventet. Det er et bevisst valg: kommunen har vedtatt et eget innstrammingsprogram, «Øygarden pluss», og legger blant annet om skolestrukturen. Men ikke alt er billig — barnevern, helse og barnehage koster mer enn forventet, og barnevernet er den klart største og vanskeligste saken.

Regnestykket viser altså en **nøktern kommune med noen dyre unntak**. Det største unntaket er barnevern, som ligger 57 millioner over det forventede. Hvorfor en kommune som ellers strammer inn, bruker så mye mer enn forventet nettopp her, handler ikke om raushet. Det forklarer vi på neste side.

Hvorfor koster barnevernet så mye mer enn forventet?

I en kommune som ellers driver de store tjenestene billig, skiller barnevernet seg kraftig ut: det koster 57 millioner mer enn forventet hvert år. Det handler ikke om at kommunen er romslig her. Det henger sammen med at barnevernet i Øygarden over flere år har vært kommunens tyngste og vanskeligste område.

- **Tunge og alvorlige saker.** Barnevernet har hatt mange og krevende saker. Den mest alvorlige er knyttet til et drap i januar 2024, der barnevernet hadde vært kjent med bekymring for vold i familien i forkant.
- **Mye kjøp av hjelp fra private.** Når sakene er tunge, må kommunen ofte kjøpe dyre tiltak fra private — det driver kostnadene opp.
- **Et område under sterkt press.** Barnevernet er pekt ut som et risikoområde som skal granskes nærmere av kommunens egne kontrollorganer.

Et varsko fra staten: I februar 2025 politianmeldte Statsforvalteren Øygarden kommune for brudd på reglene om **internkontroll** — altså at kommunen ikke hadde gode nok systemer for å følge opp bekymringer om vold. Politiet la senere saken bort, og kommunen klaget Statsforvalterens behandling inn til departementet. Kommunen har selv «tatt selvkritikk og satt i verk tiltak». Det betyr ikke at kommunen «sløser» med penger på barnevernet — tvert imot er dette et tegn på at sakene er tunge, og at tjenesten har vært under hardt press.

Kort sagt: barnevernet koster mer enn forventet ikke fordi kommunen er raus, men fordi sakene er mange og alvorlige, og fordi tjenesten har slitt. Dette er ikke et område man kan «spare» seg ut av ved å kutte — her handler det om å bygge bedre oppfølging slik at barn og familier blir fanget opp tidlig nok.

Gode år og dårlige år — en økonomi som svinger

**-37,5 →
+64,1**

fra minus 37,5 mill. (2024) til pluss 64,1 mill. (2025) — en bedring på over 100 millioner på ett år

**68 → 135
mill.**

sparekontoen («disposisjonsfondet») nesten doblet seg på ett år — fra 68 til 135 millioner kroner

~3 mrd.

kommunens lån er om lag 3 milliarder kroner — en betydelig gjeld som tynger økonomien

Her er den ærlige historien. Øygarden *kan* ha gode år — men økonomien svinger mye, fordi store deler av inntektene ikke er forutsigbare.

Inntektene som svinger med industrien og havbruket

Eiendomsskatten fra industrien — særlig Equinors anlegg på Kollsnes og Sture — gir rundt 183 millioner kroner i året og er ryggraden i kommunens inntekter. I tillegg fikk kommunen i 2024 hele 57,6 millioner fra et **havbruksfond** (36,6 millioner mer enn ventet) og 45 millioner i utbytte. Slike inntekter svinger sterkt fra år til år. Det var nettopp slike «bonuser» som gjorde at det dårlige 2024-året ikke ble verre, og som bidro til den kraftige snuoperasjonen i 2025. Med andre ord: resultatet henger like mye på hvordan det går med industrien, havbruket og børsen som på selve driften av skoler og sykehjem.

Høy gjeld og bevisste kutt

Samtidig har Øygarden tatt opp store lån for å bygge — rundt 3 milliarder kroner. Lånet tynger økonomien. Derfor har kommunen vedtatt et eget innstrammingsprogram, «**Øygarden pluss**», med mål om å spare mellom 62 og 124 millioner i året fram til 2027. Det er ikke en «ostehøvel» som tar litt overalt, men **bevisste valg**: kommunen legger blant annet om skolestrukturen (nedlegging av Blomvåg skule, og på sikt Hjelteryggen skule og Marihøna barnehage) og satser på hjemmetjenester framfor sykehjem i eldreomsorgen.

Et varsko fra staten — også her: I 2023 førte Statsforvalteren tilsyn med NAV-kontoret i Øygarden og fant **lovbrudd**: kontoret kartla ikke godt nok hvilke behov **barn** hadde når familien søkte om sosialhjelp, og brukte satser for mekanisk uten å se den enkelte. Sosialhjelp er et område der kommunen bruker *mindre* enn forventet — men dette lovbruddet er et tegn på at den lave bruken delvis kan handle om at tjenesten ikke har vært god nok, ikke bare at den er effektiv. Kommunen har satt i verk tiltak, men arbeidet er ikke ferdig.

Det ærlige bildet er altså verken «Øygarden er styrtrik og har ingen problemer» eller «Øygarden er blakk». Det er en kommune med gode, men svingende inntekter, betydelig gjeld, og et bevisst valg om å stramme inn på de store tjenestene — der to områder, barnevern og NAV, samtidig har fått klare varsler fra staten.

Liten ordliste — «gresk» oversatt til norsk

Netto driftsresultat

Det som er igjen av årets inntekter når alle regninger og renter er betalt. Øygarden gikk fra **minus** 37,5 millioner i 2024 til **pluss** 64,1 millioner i 2025 — en kraftig snuoperasjon på ett år.

Disposisjonsfond

Kommunens sparekonto — penger som i prinsippet kan brukes når noe svikter. Øygarden styrket den fra 68 til 135 millioner kroner i 2025. Det tilsvarer om lag 3,6 % av årsinntekten.

Eiendomsskatt

En skatt kommunen kan kreve inn på eiendommer, blant annet på industrianlegg. I Øygarden gir skatten på industrien (særlig Equinor) rundt 183 millioner kroner i året — ryggraden i økonomien.

Havbruksfond

Penger kommuner får fra staten knyttet til oppdrettsnæringen. Beløpet svinger mye fra år til år. Øygarden fikk 57,6 millioner i 2024 — 36,6 millioner mer enn ventet.

Behovskorrigert / utgiftsbehov

Statens regnestykke for hva en kommune burde trenge, ut fra hvor mange barn, unge og eldre den har. Det gjør det mulig å sammenligne Øygarden rettferdig med helt ulike kommuner — og det er dette som viser at de store tjenestene drives under forventet behov, mens barnevernet ligger over.

Netto lånegjeld

Kommunens «boliglån». Øygardens gjeld er om lag 3 milliarder kroner, som tilsvarer rundt 75 % av en hel årsinntekt — en betydelig gjeld som tynger økonomien.

«Øygarden pluss»

Kommunens eget innstrammingsprogram, vedtatt i 2023, med mål om å spare mellom 62 og 124 millioner kroner i året fram til 2027. Det er motoren bak at flere tjenester drives nøkternt.

Endelige tall

2025-tallene er nå endelige (reviderte), publisert av SSB 16. juni 2026, og er hovedåret i dette heftet. 2024-tallene står igjen som sammenligning.

Hvor kommer tallene fra?

Alt bygger på åpne kilder: Statistisk sentralbyrå (KOSTRA), statens fordelingssystem, PwCs evaluering av helse og velferd, Øygardens egne årsrapporter og budsjetter, statlige tilsyn og kommunerevisjonens rapporter. Hver eneste tallpåstand er sporbar til kilden, og hele analysen ble til slutt «angrepet» av en egen kvalitetskontroll som lette etter feil.

Folkeversjon, oppdatert 16. juni 2026. Tall i millioner kroner der annet ikke er sagt; hovedår 2025 (2024 som sammenligning). Viktig presisering: når analysen sier at noe koster «mindre enn forventet», betyr det ikke at tilbudet er dårlig — det kan være bevisst, nøktern drift. Og når barnevern koster «mer enn forventet», betyr det ikke sløsing, men at sakene er tunge og tjenesten har vært under press. Poenget er at valgene bør tas med åpne øyne, og at kommunens gode inntekter svinger mer enn de ser ut til.